

Nieuwsbrief nr. 3 september 2000

Stichting Tibet naar School Groningen

Secretariaat:
Heyhoefpromenade 92
5043 RN Tilburg
Informatie: 050-3147986 of
013-5715985
e-mail: info@tibetnaarschool.nl
homepage:
<http://www.tibetnaarschool.nl>

gironummer 8015905, t.n.v.
Stichting Tibet naar School,
Groningen

In de 2^e nieuwsbrief kondigden we aan, dat we de schooltjes in Longdun Dechen en Chibu in mei van dit jaar zouden bezoeken.

Met deze nieuwsbrief nemen we je mee op die bijzondere reis!

Na een tocht van 14 dagen in jeeps door Oost-Tibet over bijna onbegaanbare wegen kwamen we aan in Zushul. We kampeerden aan de rivier, vlakbij het schooltje waar inmiddels 15 leerlingen van Longdun Dechen vervolgonderwijs krijgen.

Bezoek aan Tibetaanse districtsambtenaren

Voordat we op weg gingen naar Longdun Dechen brachten we eerst een bezoek aan de Tibetaanse districtsambtenaren in Medrogunggar. Het districtshoofd was jarenlang hoofd van de school in Katsel even buiten Medrogunggar, een school voor weeskinderen, die opgericht is met hulp uit Zweden. Hij draagt het onderwijs een warm hart toe en hij was dus de juiste man om mee te praten over het project. Hij vertelde heel erg blij te zijn met de hulp van 'Tibet naar School', omdat ze zelf nauwelijks de financiële middelen hebben om de scholen op het platteland te helpen. Hij beloofde Tsering te zullen helpen met zijn werk voor de scholen. Dat was voor ons allen fijn om te horen, omdat steun van de officiële Tibetaanse overheid het werken in Tibet natuurlijk veel gemakkelijker maakt. Onder het 'genot' van het drinken van yakboterthee vroegen ze ons of de stichting nog een schooltje in een zeer armoedig gebied zou kunnen helpen. 's Middags gingen we direct op pad om het schooltje te bekijken. Bij Zushul moesten we verder de bergen in. Het gebied is daar vrijwel onbegaanbaar door de enorme hoeveelheid stenen. Landbouw is hier dan ook niet mogelijk.

We troffen een volledig verwaarloosd schooltje aan. Er was nauwelijks meubilair, geen glas in de ramen en in een hoek hing yakvlees te

drogen. De kinderen zagen er slecht uit, net als indertijd in Longdun Dechen, hongerig en in lompen gekleed. En de toestand van de 'dependance' van deze school enkele kilometers hogerop was minstens zo schrijnend. Na het zien van deze toestanden besloten we ook deze schooltjes te gaan helpen.

Ontvangst Longdun Dechen

Vlakbij Longdun Dechen stonden Gyenzen, Kunjin en Damdu, de leerkrachten, ons al op te wachten. Eenmaal bij de school aangekomen ging een luid gejuich op van de in een kring zittende kinderen. Ze waren prachtig gekleed in hun nieuwe schooluniformen en hun gele petjes. We kregen een warm, ontroerend onthaal met zang en veel handenschudden. De volgende dag was de officiële ontvangst door het dorpshef en de ouders, die ons chang, yakboterthee, zelfgebakken koeken en gedroogd yakvlees aanboden. De kinderen zongen Tibetaanse liedjes en dansten onafgebroken. We speelden een partijtje voetbal mee, maar een lekker sprintje zat er voor ons niet in. Binnen de kortste keren moesten we het door de grote hoogte (4300 meter!) volledig buiten adem opgeven. De iets rustiger spelletjes als 'Twee emmertjes water halen' en 'Heb je wel gehoord van de zeven de zeven' konden we met veel gelach en plezier heel wat langer volhouden. Na

een tijdje zongen de kinderen de liedjes zelfs fonetisch in het Nederlands mee. 's Middags hebben we samen met de kinderen getekend. Wij hadden kleurpotloden uit Nederland meegenomen. In het begin hadden de kinderen er nogal wat moeite mee: ze hadden nog nooit eerder getekend. Ze wisten niet hoe en wat ze zouden tekenen, laat staan hoe ze al die kleurtjes konden gebruiken. Maar na een tijdje konden toch een heleboel kinderen trots hun tekening laten zien.

Trots op het resultaat....

Modelschool

Longdun Dechen is in alle opzichten een modelschool. Wat is Tsering toch een kanjer!! Hoe hij met z'n 28 jaar alles goed regelt en iedereen weet te inspireren is fantastisch. De basketborden zijn af en staan met een loeisterke constructie op het speelveld, tot groot genoegen van de kinderen. De aanschaf van tennisballen was een schot in de roos, vooral de kleinere kinderen konden hier goed mee uit de voeten, en Tserings vader (kok), speelde gelijk een deuntje op een van de blokfluiten. Damdu, woonachtig in de school, heeft daar het zonnepaneel geïnstalleerd. De cassette recorder kan er ook op aangesloten worden, waardoor de zo milieu-verontreinigende batterijen straks niet meer nodig zijn. Tsering zoekt in het dorp contact met een timmerman voor een soort van onderhoudscontract voor het schoolgebouw. De kwaliteit van het onderwijs is enorm toegenomen. Damdu en zijn studiegenoot Kunjin zijn heel goede leerkrachten. Het is zo bijzonder om te zien hoe de verlegen Damdu een gedaantewisseling ondergaat als hij voor de klas staat. Met een krachtige stem en met concrete voorbeelden ondersteunt hij zijn lessen. De kinderen luisteren heel geconcentreerd en geboeid naar hem. Sowieso, van gebrek aan motivatie is hier geen sprake. De kinderen zijn allemaal heel leergierig.

Geconcentreerd in de boeken

Schooltuin

In een hoek van het veldje rondom de school is inmiddels een groentekas gebouwd. Een landbouwdeskundige die een artikel over onze stichting in de krant las, helpt ons met adviezen om de landbouwsituatie in het gebied te verbeteren. Met een beter en gevarieerder aanbod van groenten zal de

gezondheidstoestand van de bevolking kunnen verbeteren. Hij adviseerde ons bepaalde zaden uit Nederland mee te nemen. En die adviezen 'werpen hun vruchten' al af. In de schooltuin worden nu radijs, kool, erwten en aardappels verbouwd en alles groeit 'als kool'. De tuin moest al uitgebreid worden om alle opgekomen zaailingen uit te planten. Meester Gyenzen ontfermt zich wekelijks samen met de leerlingen over het onderhoud van de schooltuin.

Chibu

Onderweg naar Chibu hoorden we dat Kunsang, het hoofd van de school waarover we in de 2^e nieuwsbrief schreven, ernstig ziek was en niet aanwezig kon zijn. Enkele weken geleden kregen wij het trieste bericht dat Kunsang is overleden. Kunsang was een bijzondere man, die met zijn uitstraling een enorme indruk op ons heeft gemaakt. Voor het dorp en voor de school is het overlijden van Kunsang een erg groot verlies.

Kunchok, de leerkracht die is aangenomen vanwege de toename van het aantal leerlingen sinds de stichting de school ondersteunt, redt het niet alleen. Hij is met zijn 19 jaren nog te jong en te onervaren. Het hele dorp heeft de hoop nu gevestigd op Wangdu, de zoon van Kunsang, die vlak voor zijn eindexamen zit van het Teachers College in Lhasa. Het zou geweldig zijn als Wangdu de positie van zijn vader zou willen overnemen, ten eerste omdat hij een bekend persoon is in Chibu en ten tweede omdat hij dezelfde achtergrond heeft als Damdu en Kunjin en dat zou een enorme "boost" betekenen voor het niveau van het onderwijs in Chibu!

Ze beginnen binnenkort met de bouw van het toiletgebouw. Met het aanleggen van het speelterrein wacht men tot de grond wat droger en minder soppig is. Als dat straks klaar is kunnen de kinderen in Chibu ook lekker voetballen en basketballen.

Nyima Tsering

Tijdens ons bezoek aan Chibu zagen we een jongetje dat overal nieuwsgierig met zijn neus bovenop stond, maar niet naar school ging. Duidelijk was dat hij er zo graag bij wilde horen. Bij navraag bleek dat hij door een rug- en heupafwijking slecht loopt en niet op de schoolkrukjes kan zitten. Samen met een fysiotherapeute uit de groep is gekeken welke aanpassingen er gepleegd zouden moeten worden om hem toch naar school te laten gaan. Er werden afspraken gemaakt voor het maken

van een speciale stoel voor hem en binnen een uur had hij zijn schooluniformpje aan, inclusief pet (!!!) en at hij met een glimlach van oor tot oor mee met de groep schoolkinderen. Nyima Tsering zit nu als een koning op zijn troon voorin de klas. Zijn stoel is mooi geworden. De kleine bal die speciaal voor hem is gekocht, viel erg in de smaak; als een gek ging hij voetballen, stuiten en gooien. Tserings broer, die monnik is in het klooster van Chibu, ziet Nyima elke ochtend de oefeningen doen die de fysiotherapeute hem heeft geleerd.

Nyima Tsering vóór zijn "metamorfose"

En erna.....

Een impressie

Als we van het schooltje in Chibu terugkomen, lopen met z'n drieën een eindje. Het doet me goed in de stille, ruige en rotsige rivierbedding te lopen: even tot rust komen na zoveel indrukken. Ik weet uit de verhalen hoe de situatie hier twee jaar geleden was en wat ik nu gezien heb; wat is hier veel verbeterd. Ongelooflijk! We gaan even zitten. In de verte zie ik een stofwolk, die regelrecht op ons af komt. Die stofwolk blijkt een oude man op een paard te zijn. Hij komt bij ons zitten en bekijkt ons met een intense en open blik. Hij prevelt onderwijl mantra's en volgt met zijn vingers de mala, dat is een kralensnoer. Na deze vriendelijke begroeting probeert hij ons iets duidelijk te maken: hij wijst op zijn maag. Eten? Naar zijn hoofd; een gebaar van in een boek lezen; kleren ... en dan wijst hij richting schooltje. Hij niet, gebaart hij. Kinderen, zij wel! Hij vouwt zijn handen en hij buigt een paar keer als teken van dankbaarheid. Deze ontmoeting drukt uit wat je hier steeds voelt. Niet alleen de kinderen zijn blij met wat de stichting voor elkaar heeft gekregen; het heeft een enorm positieve uitstraling op iedereen hier in de omgeving. Jong en oud is zich bewust van het belang van dit project. We zagen de enorme inzet van de Tibetanen en de oprechte betrokkenheid van het bestuur en daardoor is in een korte tijd zo veel bereikt. Dat geeft heel veel vertrouwen!

Mede-reizigster Mirjam

Nieuwe schooltjes

Zoals we in het begin van deze nieuwsbrief vertelden, hebben we besloten nog drie nieuwe schooltjes te gaan ondersteunen. We ondersteunen deze schooltjes op dezelfde manier als de scholen in Longdun Dechen en Chibu. De kinderen krijgen tussen de middag

een lunch, ze krijgen warme kleren (schooluniform: trainingspak + pet, warme trui en gymbjes), het schoolgebouw wordt opgeknapt, een Tibetaanse timmerman maakt schoolborden, tafeltjes en krukjes en er zijn schoolboeken en lesmateriaal gekocht voor de verschillende niveaus. Tsering zal ook deze schooltjes maandelijks bezoeken en dan met de meesters over de voortgang praten. Hij is er door zijn enthousiasme in Longdun Dechen en Chibu in de kortste keren in geslaagd de plaatselijke bevolking zelf de verantwoordelijkheid te laten dragen voor het welslagen van het project. Wij hebben er alle vertrouwen in dat dat hem ook nu weer zal lukken!

Tanggap

Tanggap heeft 80 leerlingen verdeeld over drie klassen. Het schoolgebouw verkeert in redelijk goede staat, maar de kinderen zagen er verwaarloosd uit. Inmiddels is er een keukentje gebouwd en vanaf juli zijn de kinderen ook hier in prachtige schooluniformen gestoken en krijgen ze tussen de middag een lunch. En natuurlijk zijn ook hier schoolboeken en lesmateriaal aangeschaft.

Melok

Voorbij Tanggang, verder de kloof in, ligt Melok. Hier gaan, sinds bekend is dat we de school gaan ondersteunen, nu 58 (!) kinderen naar school. Gyade, 60 jaar oud en met een mooi gerimpeld en doorleefd gezicht, verzorgt iedere dag de lunch voor de kinderen. Dit doet de kinderen zienderogen goed, want ze spelen en lachen weer.

Kartam

Hier loopt alles een beetje vertraging op vanwege de logistiek. Alle benodigde spullen zijn al in de buurt: meubilair en de grote dingen staan bij Tanggang, de kleinere dingen als kleding, schoolboeken en speelmateriaal voor de 30 leerlingen staan in Melok. De weg naar Kartam is echter onbegaanbaar door de vele regen. Zodra het weer wat beter is, zullen de spullen naar Kartam gebracht worden.

De kinderen van Kartam voor hun school

Tibet Gezond naar School

Dokter Guindu geeft vanaf juli gezondheidsvoorlichting en hygiëne op de school in Longdun Dechen. Guindu is deels opgeleid door zijn moeder, die ook arts is, en deels in Lhasa. Wat zou het mooi zijn als er in

de toekomst door goede voorlichting minder zieken zouden zijn! De dokter had zelf een aardig voorlichtingsboekje met tekeningetjes die precies op de Tibetaanse situatie van toepassing zijn: heel komisch, een tekeningetje waarop staat dat je je handen moet wassen nadat je een kledder yakmest op de muur hebt geplakt om te drogen. Meester Gyenzen blijkt heel aardig te kunnen tekenen en zal de tekeningetjes uitvergroten tot posters om op te hangen in de klas.

Verder zal hij tandenborstels, tandpasta en zeep kopen voor gebruik op school: op instructie van de dokter kan een start gemaakt worden met tandenpoetsen en training in handenwassen na toiletbezoek en voor de lunch.

Guindu vertelde dat er in de afgelopen periode zes mensen zijn overleden aan longontsteking. In Tibet lijden veel mensen aan longziekten door de harde, gure wind, het stof en de kou. In dit gebied gaan mensen echter nauwelijks naar de dokter, domweg omdat een consult voor hen te duur is. We spraken daarom met de dokter af dat de mensen vanaf nu gratis naar de dokter kunnen. Voor ieder consult ontvangt hij van de stichting 2 yuan, dat is vijftig cent. En onlangs kregen we het verheugende bericht dat de mensen nu wel naar de dokter gaan, waardoor hij hen op tijd kan behandelen. Een meisje van de school met astmatische-bronchitis wordt nu behandeld en voelt zich stukken beter.

Gezondheidscentrum Tanggang

De medische zorg in de kloof van de nieuwe schooltjes is erg ontoegankelijk. Er is wel een dokter, maar die zit erg ver weg. De bouw van een twee-kamerhuisje (praktijk/woonhuis) zou de permanente aanwezigheid van een dokter in dit gebied mogelijk maken. Een aantal doktoren kunnen dan in een soort wisseldienst aanwezig zijn. Het gebouwtje wordt nu in Tanggang op het terrein bij het dorps hoofd neergezet. Met het plaatsen van een zonnepaneel en een satellietshotel zijn ze dan bereikbaar voor de hele vallei: een gemeenschap van 1200 mensen!

We hopen dat volgend jaar door de aanwezigheid van een dokter ook op de schooltjes in dit gebied gezondheidsvoorlichting gegeven kan worden.

Gemeenschapsruimte Longdun Dechen

Goed bericht! Er is toestemming voor de bouw van een gemeenschapsruimte. Dat stond al een tijd op het verlanglijstje. De dokter zal hier

voortaan zijn praktijk houden en voor ernstig zieke mensen worden er een paar bedden neergezet. Hij kan nu ook voorlichting geven aan de lokale bevolking en de kinderen kunnen in de winter 'onder dak' hun lunch gebruiken. En verder biedt zo'n ruimte natuurlijk nog heel veel andere mogelijkheden. Binnenkort zal met de bouw begonnen worden en we hopen dat het gebouw nog voor de winter gereed is.

Tibetaanse kleren

Toen we twee jaar geleden met het project startten, droegen alle kinderen Tibetaanse kleren. Nu dragen de kinderen schooluniformen. Ze zijn daar heel erg blij mee. Zodra de kinderen van school thuis komen trekken ze overigens hun Tibetaanse kleren weer aan. In juni ontvingen wij een gulle gift, die besteed zou moeten worden aan iets speciaals. In overleg met Tsering is besloten voor alle leerlingen speciale Tibetaanse schoolkleren te laten maken. Er zijn twee naaimachines gekocht en vrouwen uit het dorp gaan nu 300 (!!) chuba's maken. Namens alle kinderen in Tibet willen we de gulle geefster heel hartelijk bedanken voor deze bijzondere gift. Naast Tibetaanse dans en muziek, dat nu vast in het lesrooster is opgenomen, wordt de Tibetaanse cultuur in stand gehouden door de Tibetaanse chuba's, die de leerlingen straks kunnen dragen. En dat past helemaal in de doelstellingen van de stichting: het in stand houden van de Tibetaanse cultuur!

Artikel in het Groninger Dagblad

In maart besteedde het Groninger Dagblad in een paginagroot artikel aandacht aan 'Tibet naar School'. Het artikel werd met prachtige foto's ondersteund. Het artikel is door veel mensen in de noordelijke provincies gelezen en het heeft de stichting heel wat nieuwe donateurs opgeleverd. Geweldig!

Tibet naar School op Internet

Dat de stichting een eigen internetpagina heeft was velen al bekend. Op deze pagina zijn vele foto's te bewonderen en worden de laatste nieuwtjes bekendgemaakt. De site is te bereiken onder het adres <http://tibetnaarschool.neep.net>. Sinds kort heeft de stichting Tibet naar School de domeinnaam tibetnaarschool.nl "geclaimd". Dit betekent dat de site nu ook te benaderen is via <http://www.tibetnaarschool.nl>. Ook is het algemene e-mail adres nu veel herkenbaarder: info@tibetnaarschool.nl.

Vragen, opmerkingen, suggesties, etc. zijn allemaal welkom op dit adres. Vanzelfsprekend krijgt iedereen snel antwoord.

Projectplannen

Omschrijving	Benodigheden	Planning
<i>Longdun Dechen</i>		
Bouw gemeenschapscentrum	Bouwmaterialen, zonnepanelen, inrichting	4 ^e kwartaal 2000, 1 ^e kwartaal 2001
Kassen	Plastic, bamboestokken, zaden, gereedschap	1 ^e en 2 ^e kwartaal 2001
Dokter	Medicijnen longinfecties, naalden, mondkapjes, tandenborstels, zeep etc.	Direct
<i>Chibu</i>		
Aanleg tuin/kassen	Plastic, bamboestokken, zaden, gereedschap	1 ^e en 2 ^e kwartaal 2001
Speelsterrein	Voetbaldoelen, basketbalpalen en -borden	1 ^e kwartaal 2001
<i>Tanggap-Melok-Kartam</i>		
Toiletgebouwen	Bouwmaterialen	Direct
Gezondheidscentrum	Bouwmaterialen, zonnepanelen, inrichting: bedden, matrassen, stoelen, tafels, kasten	4 ^e kwartaal 2000, 1 ^e kwartaal 2001
Scholen	bouwmaterialen reparatie, lesmateriaal, boeken, speelmaterialen, egalisering speelveld, aanleg kassen	Aanvang direct
<i>Algemeen</i>		
Tibetaanse kleding	Naaimachines, stof, scharen, knopen, draad	Direct
Reservering beurzen	vervolgonderwijs Zushul, Kelok, Lhasa	Direct

Bijzondere acties

Van de Stichting Why Worry ontvingen wij de opbrengst van een zangavond op Goede Vrijdag en de Stichting Service Westland deed een donatie van f. 500,-. Door een gift van Emilieke Kortie-Nederlof lopen onder andere de kinderen in Tibet straks in Tibetaanse chuba's. Het bedrijf Educatieve Adviezen geeft met haar gift een enorme impuls aan het onderwijs aan Tibetaanse kinderen in Tibet. J.B. Jansens en L.M. Kamphuis uit Roosendaal maakten de opbrengst van een tennistoernooi over aan de stichting en de Nassauschool in Groningen schonk de stichting f. 200,- van het Derde Wereldproject. Een aanzienlijke gift van iemand die anoniem wil blijven, maakt de bouw van het gezondheidscentrum en de gemeenschapsruimte mogelijk. Flip Drukker en Paula Arends uit Peize gaven een feest en wilden geen cadeau. Zij plaatsten een doos voor 'Tibet naar School'. En dan nog een opmerkelijke donateur: iemand kondigde aan donateur te worden zodra hij een vaste baan zou hebben. Hij is donateur geworden, dus heeft hij een vaste baan. Proficiat!

Naast deze bijzondere acties willen wij natuurlijk de belangrijkste peilers onder de stichting niet vergeten: onze vaste en eenmalige donateurs! Dankzij jullie steun en vertrouwen kunnen wij het goede werk in Tibet blijven doen.